

MUNI
FI

Etika a IT: Organizace předmětu

Mgr. Tomáš Foltýnek, Ph.D.

foltynek@fi.muni.cz

Osnova první přednášky

- Organizační informace
 - Představení přednášejícího
 - Očekávání od předmětu
 - Osnova předmětu
 - Požadavky na ukončení
- Základní pojmy
 - Etika, morálka, hodnoty, ctnosti
 - Morální dilema
 - Diskuse o morálních dilematech
 - Dilemata programátorů autonomních vozidel

Tomáš Foltýnek – CV

- 2003: Mgr. vzdělání
 - Fakulta Informatiky MU
- 2006: Ph.D. vzdělání
 - PEF MENDELU
- 2004 – 2022: Odborný asistent ÚI PEF MENDELU
- 2021 – 2023: Letor KTP FI MU
- 2023 – dosud: Odborný asistent KSUZD FI MU
- Působení v zahraničí
 - 2005: 1 semestr Universidad Politécnica de Madrid, Španělsko (studentská stáž Erasmus+)
 - 2013: 1 měsíc Coventry University, UK
 - 2018: 6 měsíců Universität Konstanz, Německo (vědeckovýzkumná stáž)
 - 2018-19: 1 rok Bergische Universität Wuppertal, Německo (pracovní poměr)

Mé zkušenosti s akademickou etikou

- Projekty zaměřené na prevenci plagiátorství
 - 2010 – 2013: Impact of Policies for Plagiarism in Higher Education across Europe
 - 2015 – 2016: South-East European Project on Policies for Academic integrity
 - 2017 – 2018: Project on Academic Integrity in the Caucasus, Kazakhstan and Turkey
- 2017 – dosud: Předseda sdružení European Network for Academic Integrity
- Mendelova univerzita v Brně
 - 2017 – 2021: Koordinátor pro akademickou etiku na PEF MENDELU
 - 2017 – 2018: Člen Etické komise MENDELU
- Masarykova Univerzita
 - 2022 – dosud: Člen Etické komise pro výzkum MU
- Zástupce ČR a místopředseda Výboru platformy ETINED při Radě Evropy
 - Pan-European platform for Ethics, Transparency and Integrity in Education
- Rada vysokých škol
 - 2021 – 2023: Místopředseda Pracovní komise pro etiku v pedagogické a vědecké práci
 - 2024 – dosud: Předseda Pracovní komise pro etiku v pedagogické a vědecké práci

Specifika předmětu o etice

- Nelze tvrdit, že přednášející
 - Je morálně čistší než jeho studenti
 - Dokáže řešit etické problémy lépe než studenti
- Role přednášejícího je
 - Klást vhodné otázky
 - Pomoci studentům systemizovat poznatky
 - Pomoci studentům identifikovat hodnoty, které jsou v konfliktu
- Rozdíly oproti odborným (matematickým) předmětům
 - Odpověď nebývá jednoznačná, lze (a je vhodné) o ní diskutovat
 - Záleží na úhlu pohledu a dalších okolnostech

Etika a IT: Předběžná osnova předmětu I.

- 22. 2. Úvod do etiky
 - Základní pojmy, Morální dilema, Etické teorie, přístupy k řešení morálních dilemat
- 29. 2. Etické nakládání s daty
 - Jak produkovat a shromažďovat data eticky? Kdo je vlastníkem dat? Kapitalismus dohledu
- 7. 3. Sociální média
 - Pozitivní a negativní obsah a jeho atraktivita, Pay-per-click a společenská odpovědnost
- 14. 3. PŘEDNÁŠKA ODPADÁ / ChatGPT
 - Jak ChatGPT ohrožuje výuku ve zvoleném předmětu? A jak jej využít pozitivně?
- 21. 3. Mediální manipulace a dezinformace na internetu
 - Důsledky nekvalitního, zavádějícího a nenávistného obsahu na internetu, Jak mohou informační technologie předcházet či omezovat šíření dezinformací?
- 28. 3. Filtrování informací a cenzura
 - Kdy lze filtrování informací považovat za etické? Nová Velká Čínská zeď, Právo na zapomnění v EU
- 4. 4. Zkreslení informací v algoritmech
 - Etické aspekty transformace dat na informace a znalosti, Etické aspekty prezentace dat

Etika a IT: Předběžná osnova předmětu II.

- 11. 4. Etický hacking (zvaná přednáška Mgr. Jan Kvapil)
 - Jaký je rozdíl mezi „hodným“ a „zlým“ hackerem? Bug bounty programy
- 18. 4. Autorská práva a Creative Commons
 - „Remixová“ kultura, Volné dílo a licence Creative commons
- 25. 4. Informační technologie pro prevenci a detekci neetického jednání
 - Plagiátorství a jeho detekce, Proctoringové systémy, Detekce textu generovaného umělou inteligencí
- 2. 5. Etika umělé inteligence
 - Ethics by design, ethics in design, ethics for design. Zákony robotiky
- 9. 5. Profesní etika v IT
 - Co znamená „být dobrým informatikem“?, Etické otázky při návrhu a vývoji IT
- 16. 5. PŘEDNÁŠKA ODPADÁ – Rektorské volno (MUNI Day)

Pozvánka: Informatické kolokvium

- <https://www.fi.muni.cz/research/colloquium/index.html.en>
- 2. dubna 2024, 14:30 – 15:30, A217, Botatnická 68a
- Matěj Myška: Legal aspects of generative AI

Vaše očekávání?

- Jaká je vaše motivace pro zápis tohoto předmětu?
 - Jaká jsou vaše očekávání?
 - Co byste si rádi z předmětu odnesli?
 - Která témata vás zajímají?
-
- Obsah a forma předmětu jsou silně inspirovány předmětem [Ethics and Information Technology](#) na University of Michigan
 - Základní literatura: [Michael Quinn: Ethics for the Information Age](#)

Požadavky na ukončení předmětu

- Požadavek na kolokvium: získat alespoň 60 bodů
- 20 bodů: Odpovědníky nebo KvISy k zadaným článkům (max. 2 body týdně)
- 10 bodů: Aktivní zapojení do diskuse (max. 1 bod týdně)
- 10 bodů: Online aktivita
 - Tipy na zajímavé články do MS Teams
 - Příspěvky na sociálních sítích, blogu, atd.
 - Vylepšování interaktivní osnovy předmětu
- 20 bodů: ChatGPT ve zvoleném předmětu
- 20 bodů: Presentace zvoleného tématu v rámci přednášky
 - Po předchozí domluvě
- 20 bodů: Esej na zvolené téma
- 20 bodů: Aktivní účast na diskusním večeru
 - Během zkouškového období
- 10 bodů: Kritická zpětná vazba k eseji někoho jiného

ChatGPT ve zvoleném předmětu

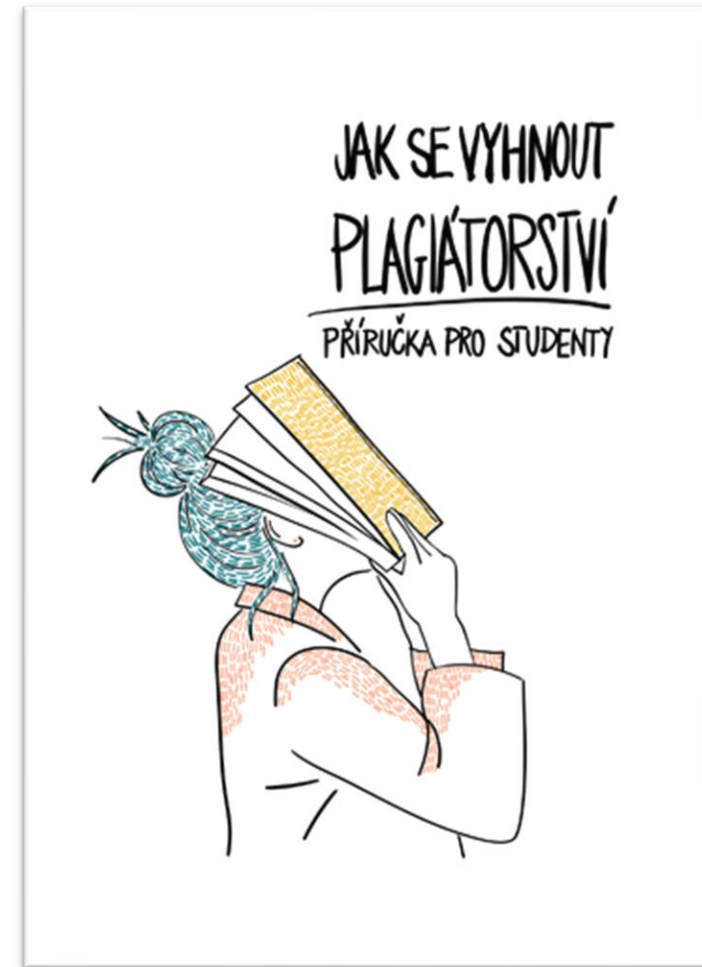
- Zvolte si libovolný předmět, který jste absolvovali
 - Nebo předmět, který máte zapsaný nyní, pokud tím neporušíte podmínky stanovené vyučujícími daného předmětu
- Zkuste vyřešit úkoly zadané v tomto předmětu s pomocí ChatGPT
 - Experimentujte, iterujte, chtějte po ChatGPT jiná řešení stejné úlohy
- Zhodnoťte užitečnost ChatGPT pro řešení úkolů
 - Jaké procento úloh dokázal zcela/částečně vyřešit?
- Identifikujte hrozby a příležitosti, které ChatGPT pro tento předmět představuje
- Navrhněte způsob, jakým lze ChatGPT v daném předmětu využít k posílení výstupů z učení
- Očekávaný rozsah: Cca 1000 (vlastních) slov
 - Případně plus výstupy ChatGPT
- Místo ChatGPT lze použít i jiný obdobný nástroj

Požadavky na esej

- Smyslem je důkladné porozumění zvolenému tématu
 - Rozebíraného v rámci předmětu → Zpracování do větší hloubky
 - Jiné související téma
 - Případová studie
- Rozsah 1500 – 2000 slov
- Dodržování zásad akademického psaní
 - Stavění vlastních myšlenek na tom, co bylo publikováno dříve
 - Oddělit vlastní myšlenky od cizích
 - Jasně vyznačit, co je produktem umělé inteligence
 - Pečlivé odkazování na použité zdroje
- Jazyk: čeština, slovenština, angličtina

Před psaním doporučuji... 😊

- FOLTÝNEK, Tomáš et al. *Jak se vyhnout plagiátorství* [online].
Praha: Karolinum, 2020.
ISBN 978-80-246-4790-6.
Dostupné z:
<https://karolinum.cz/knihy/foltynek-jak-se-vyhnout-plagiatorstvi-24022>
- K dispozici je i [audio verze](#) a [verze ve znakové řeči](#)

Požadavky na zpětnou vazbu

- Přečíst esej někoho jiného
- Sepsat:
 - Silné a slabé stránky (z mého pohledu)
 - S čím souhlasím, s čím nesouhlasím a proč
 - Co v eseji na dané téma chybělo či přebývalo
- Rozsah: 500 – 1000 slov
- Jazyk: čeština, slovenština, angličtina
 - Může se lišit od jazyka eseje

Sdílení vašich prací

- Implicitní licence: CC-BY
- Vše, co v rámci tohoto předmětu vytvoříte (prezentace, eseje, kritická zpětná vazba, analýza ChatGPT) bude zpřístupněno ostatním studentům tohoto předmětu
- Analýza ChatGPT ve zvoleném předmětu může být dále poskytnuta
 - Vyučujícím daného předmětu
 - Vedení příslušné fakulty
 - Rektorátu MU

Termíny

- ChatGPT ve zvoleném předmětu do 31. 3.
 - Za každý den zpoždění penalizace 2 body
- Aktivní účast na přednáškách do 9. 5.
- Online aktivita do 31. 5.
 - Přepočítání průběžně udělovaných bodů do intervalu <0; 10>
- Odevzdání esejí do 9. 6.
 - Za každý den zpoždění penalizace 2 body
- Odevzdání zpětné vazby do 23. 6.
 - Za každý den zpoždění penalizace 2 body

- Uzavření hodnocení předmětu do 28. 6.